

Opdrachten bij het GeschiedenisLokaal thema: Amsterdams Stadsjournaal

Het Amsterdams Stadsjournaal (ASJ) was een filmcollectief dat in de jaren '70 en '80 films maakte over actuele maatschappelijke onderwerpen. De films werden vertoond in buurthuizen, vormingscentra en bij actiegroepen en lieten zien hoe mensen in Amsterdam samenwerkten, actievoerden of probeerden hun leefomgeving te verbeteren. In dit thema ontdek je hoe film een middel kon zijn voor maatschappelijk debat.

De opdrachten zijn te beantwoorden door de bronnen op Geschiedenislokaal te bestuderen en door eigen onderzoek. Bij elke vraag staat de bijbehorende bron aangegeven in de titel.

Opdrachten:

Bij het thema zelf:

1. Wanneer was het Amsterdams Stadsjournaal actief?
2. Noem drie maatschappelijke kwesties die in de films van het ASJ aan bod kwamen.
3. Waar werden de films meestal vertoond?
4. Historisch verhaal schrijven
Schrijf een kort verhaal (ca. 100 woorden) vanuit het perspectief van een jonge filmmaker in 1974 die werkt voor het ASJ. Gebruik info uit de site en eventueel aanvullende bronnen. Zorg dat je verhaal feitelijke elementen bevat (thema's, doel, publiek, medium) én creatieve invulling. Je kan ook de volgende vragen gebruiken als inspiratie.
 - Wat drijft je om films te maken over bijvoorbeeld arbeidsmigranten, woningnood of discriminatie?
 - Hoe ervaar je de vertoningen in buurthuizen of scholen?
 - Wat hoop je te bereiken met jouw film?
5. Wat vind je zelf?
 - a. Welke van de thema's uit de ASJ-films (woningnood, migratie, discriminatie, sociale ongelijkheid, etc.) vind je vandaag de dag in de stad terug? Geef voorbeelden.
 - b. Vind je dat film, documentaire of video nog steeds een krachtig middel is om maatschappelijke kwesties onder de aandacht te brengen? Waarom wel of niet?

Over het collectief:

1. *Skrien* filmtijdschrift

1. Wanneer is het *filmtijdschrift Skrien* opgericht en door wie?
2. Wat was het doel van *Skrien* ten opzichte van de gevestigde Nederlandse filmwereld rond die tijd?
3. Hoe was de relatie tussen *Skrien* en het Amsterdams Stadsjournaal (ASJ)?
4. Wat vind je zelf?
 - a. Zie je vandaag de dag een vergelijkbare spanning tussen grote mediaplatforms (zoals Netflix, Disney+, of grote filmstudio's) en onafhankelijke makers op bijvoorbeeld YouTube, TikTok of kleinere streamingdiensten.

2. Vertoning van de films

5. In welke bioscoop werden de eerste films van het ASJ vertoond?
6. Waarom stopten de vertoningen in die bioscoop?
7. Hoeveel maatschappelijke organisaties namen deel aan de verspreiding van de journaals?
8. Vanaf welk jaar draaide er vrijwel dagelijks ergens in Nederland een Stadsjournaal?
9. Argumenteren
Stelling: *“De verspreiding van de films via buurthuizen en maatschappelijke organisaties was een slimme manier om mensen echt te betrekken bij maatschappelijke thema's.”*

Gebruik deze bron + andere bronnen/eigen voorbeelden om te bespreken:

- Waarom je voor deze stelling zou kunnen zijn,
- Waarom je tegen deze stelling zou kunnen zijn,
- Jouw eigen conclusie.

10. Wat vind je zelf?

- a. Denk je dat films/documentaires nu beter of slechter 'bereik' hebben (in termen van wie bereikt wordt) dan in de jaren '70? Overweeg de rol van sociale media, streamingdiensten, festivals etc.

3. 10 jaar Amsterdams Stadsjournaal

11. Wanneer werd het Amsterdams Stadsjournaal opgericht en met welke film?
12. Hoeveel afleveringen heeft het collectief uiteindelijk gemaakt?
13. Waarom werd het boek *Tien jaar Amsterdams Stadsjournaal* gepubliceerd?

4. Amsterdams Stadsjournaal draait

14. Noem drie oprichters van het Amsterdams Stadsjournaal?
15. Door welke cinema en toneelschrijver lieten de regisseurs zich inspireren?
16. Waarom werden de affiches voor filmvertoningen zo ontworpen dat ze ingevuld konden worden?
17. Wat vind je zelf?
 - a. Vind je dat visuele hulpmiddelen zoals affiches en promotie belangrijk zijn om mensen bewust te maken van maatschappelijke thema's? Waarom wel of niet?
 - b. Stel dat het Amsterdams Stadsjournaal nu zou bestaan: hoe zou je het publiek bereiken? Zou je nog steeds fysieke affiches gebruiken of juist sociale media? Licht je keuze toe.
 - c. Welk maatschappelijk thema uit de huidige tijd zou jij met een film of project als het ASJ onder de aandacht willen brengen? Hoe zou je dat doen?

5. Filmtechniek

18. Welk filmformaat gebruikte het Amsterdams Stadsjournaal voor hun producties?
19. Waarom was dit formaat geschikt voor het werk van het collectief?
20. Wat is er met veel van de originele filmnegatieven gebeurd?

21. Argumenteren

Stelling: *“Het werken met beperkte middelen stimuleert juist creativiteit en maatschappelijk engagement.”*

Gebruik deze bron + andere bronnen/eigen voorbeelden om te bespreken:

- Waarom je voor deze stelling zou kunnen zijn,
- Waarom je tegen deze stelling zou kunnen zijn,
- Jouw eigen conclusie.

22. Wat vind je zelf?

- a. Vind je dat het gebruik van het kleine filmformaat een bewuste keuze was die bijdroeg aan de boodschap van het collectief? Waarom wel of niet?
- b. Denk je dat het gebruik van moderne technologieën de impact van het collectief zou hebben vergroot of verminderd? Licht je antwoord toe.

Over de thematiek:

6. Plan Duyff in de Dapperbuurt

1. Wie stelde het Plan Duyff voor in 1971?
2. Wat hield het Plan Duyff in?
3. Welke actiegroep kwam in verzet tegen het plan?
4. Wat was het resultaat van het verzet van de bewoners?

5. Argumenteren

Stelling: *“Het verzet van de bewoners tegen het Plan Duyff was essentieel voor de uiteindelijke herontwikkeling van de Dapperbuurt.”*

Gebruik deze bron en andere bronnen om te bespreken:

- Wat pleit vóór deze stelling volgens de geschiedenis van de Dapperbuurt,
- Wat spreekt tegen, bijvoorbeeld in vergelijking met andere buurten waar minder verzet was,
- Jouw conclusie over de rol van bewonersparticipatie in stedelijke herontwikkeling.

7. Huize Chaos

6. Wat was Huize Chaos?
7. Wat was de focus van de film?
8. Wat deden de bewoners om ontruiming te voorkomen?

9. Historisch verhaal schrijven

Schrijf een historisch verhaal vanuit het perspectief van een jonge kraker in Huize Chaos in de jaren 80. Gebruik de film *Chaos in de rechtsstaat* als inspiratiebron. Beschrijf het dagelijks leven, de sfeer in het huis, de uitdagingen die de bewoners tegenkomen en hun motivatie om te strijden tegen leegstand en onbetaalbare woningen. Verwerk elementen zoals kleding, geld, feestjes en saamenhorigheid in je verhaal.

10. Wat vind je zelf?

- a. Vind je dat kraken een legitieme manier is om te protesteren tegen leegstand en woningnood? Waarom wel of niet?
- b. Denk je dat de kraakbeweging in Amsterdam invloed heeft gehad op het huidige woningbeleid? Licht je antwoord toe.

8. Ontruiming Weteringschans door politie

11. Wat zie je op de foto bij de bron “Ontruiming Weteringschans door politie”?

12. Wanneer is de ontruiming gefotografeerd?

13. Wat vind je zelf?

- a. Vind je dat politieoptreden bij ontruiming gerechtvaardigd kan zijn, of dat het altijd leidt tot escalatie en maatschappelijke verdeeldheid? Waarom?
- b. Hoe denk je dat bewoners vandaag zouden reageren op een vergelijkbare ontruiming? Wat is er veranderd, en wat is hetzelfde?

9. Amsterdam autovrij: fiets tocht

14. Wat wil het affiche oproepen volgens de bron?

15. Waarom wordt humor gebruikt in de film *Fietsen: een vreemd rondje door de stad*?

16. Welke moderne vervoersmiddelen worden genoemd als voorbeelden van nieuwe drukte in Amsterdam?

17. Argumenteren

Stelling: *"Humor en absurditeit zijn effectieve middelen om maatschappelijke problemen zichtbaar te maken."*

Gebruik deze bron + andere bronnen om te bespreken:

- Wat pleit vóór deze stelling (gegeven voorbeelden uit de film en affiche),
- Wat spreekt tegen (beperkingen, risico's dat het 'niet serieus genomen wordt' etc.),
- Jouw conclusie over hoe effectief humor is in protest en activisme.

18. Wat vind je zelf?

- a. Denk je dat Amsterdam autovrij moet worden of dat bepaalde delen autovrij moeten zijn (of meer beperkingen voor auto's)? Welke maatregelen zou jij voorstellen?

10. Scènes uit een soldatenleven

19. Wat is de Vereniging van Dienstplichtige Militairen (VVDM) en wat deden zij?

20. Welke aspecten van het dagelijks leven onder dienstplicht worden in de film belicht?

21. Waarom werd de film *Scènes uit het soldatenleven* veel vertoond onder dienstplichtigen?

22. Wat is één manier waarop persoonlijke verhalen en interviews gebruikt worden in de film?

23. Argumenteren

Stelling: *“Films waarin persoonlijke verhalen worden verteld, zoals Scènes uit het soldatenleven, zijn effectiever in het oproepen van maatschappelijke verandering dan puur documentaires zonder persoonlijke benadering.”*

Gebruik deze bron + andere bronnen om te bespreken:

- Dingen die vóór deze stelling pleiten (met voorbeelden uit de bron),
- Bezwaren/wat er tegen pleit,
- Jouw conclusie over hoe effectief de persoonlijke verhalen zijn in het ASJ werk.

24. Wat vind je zelf?

- a. Vind je dat verhalen van dienstplichtigen nog steeds relevant zijn om te horen & laten zien? Waarom wel of niet?
- b. Als jij in die tijd dienstplicht had, hoe denk je dan dat je zou reageren op zo'n film? Zou je het steunen of kritisch zijn? Licht je antwoord toe.

11. Arbeidsmigranten op de NDSM-werf

25. Welke taal(s) werden gebruikt in de interviews in *Scheepsbouw* en *Gebroken tijd*?

26. Waarom was terugkeer naar Turkije vaak geen realistische optie voor de migranten?

27. Hoe is de functie van de NDSM-werf veranderd in latere jaren?

28. Wat vind je zelf?

- a. Vind je dat documentaires met de migranten in hun eigen taal (zoals Turks) helpen om begrip te vergroten? Waarom wel of niet?
- b. Denk je dat de verhalen van arbeidsmigranten vandaag de dag voldoende worden verteld in media en film? Zo nee: wat zou je anders willen zien?

12. "Vrouwen eisen abortus"

29. Wanneer vond de demonstratie plaats en wat werd er geëist tijdens deze demonstratie?

30. Welk wetsgevingresultaat kwam uiteindelijk tot stand rond abortus in Nederland, en in welk jaar?

31. Hoe past deze demonstratie in de bredere vrouwenbeweging van de jaren '70?

32. Wat vind je zelf?

- a. In de jaren '70 werd actievoeren vaak op straat gedaan. Is dat nu nog steeds de beste manier om verandering te bereiken? Waarom wel/niet?

33. Creative opdracht

Maak een affiche of slogan die de kern van de demonstratie samenvat, maar dan in de stijl van nu.

13. Surinamers in Nederland

34. Wat betekent de term “zwarte goud” in de context van deze bron?
35. In welke taal worden de meeste interviews gehouden en waarom is dit belangrijk?
36. Wat was het Anton de Kom-centrum en welke rol speelde het in de Surinaamse gemeenschap?
37. Welke uitdagingen kwamen Surinamers tegen bij hun verblijf in Nederland na 1975?
38. Wat vind je zelf?
- Vind je dat migranten zoals de Surinamers in de jaren '70 voldoende ondersteuning kregen bij hun integratie? Waarom wel of niet?
 - Hoe zou jij vandaag een sociaal-cultureel centrum zoals het Anton de Kom-centrum vormgeven?

14. Werkloosheid in de jaren 70

39. Waarom werd mechanisatie in fabrieken en kantoren een probleem voor werkenden in de jaren '70?
40. Welke rol speelden de interviews met werklozen in de film?
41. Hoe probeerde het Amsterdamse Werklozencomité de overheid en werkgevers te beïnvloeden?
42. Wat vind je zelf?
- Vind je dat werklozen tegenwoordig voldoende mogelijkheden hebben om hun stem te laten horen?
 - Denk je dat solidariteit tussen werklozen tegenwoordig nog zo sterk zou zijn als in de jaren '70?
 - Hoe belangrijk vind je dat persoonlijke verhalen (zoals in de film) zichtbaar worden gemaakt bij sociale kwesties?
43. Onderzoeksopdracht
- Schrijf een kort verslag van ongeveer 100 woorden waarin je onderzoekt hoe de economische crisis in de jaren '70 werkloosheid en het dagelijks leven van mensen in Nederland beïnvloedde.

Waarop te letten:

- Welke factoren leidden tot de crisis?

- Wat waren de gevolgen voor werklozen en hun gezinnen?
- Welke acties of protesten ontstonden als reactie op de crisis?

Gebruik de bron *Werkloosheid in de jaren '70* en het internet. Zorg dat je je verslagje kort, concreet en duidelijk formuleert.

15. Hedendaags collectief: "Verdedig Noord"

44. Wat is het doel van het collectief *Verdedig Noord*?
45. Wat is het belangrijkste thema waar *Verdedig Noord* zich tegen verzet?
46. Welke middelen gebruikt *Verdedig Noord* om hun boodschap over te brengen?
47. Waarom kun je het Amsterdams Stadsjournaal zien als een voorloper van hedendaagse collectieven zoals *Verdedig Noord*?
48. Wat vind je zelf?
 - a. Hoe kan kunst bijdragen aan sociale verandering in een wijk?
 - b. Wat zou jij doen als je merkt dat jouw buurt verandert en je je niet meer thuis voelt?
 - c. Waarom is het belangrijk dat bewoners invloed hebben op de ontwikkelingen in hun eigen wijk?
49. Creatieve opdracht
 Ontwerp een poster of flyer voor een fictieve actie van je eigen collectief. Gebruik krachtige beelden en teksten die het belang van het behoud van de sociale identiteit van eigen buurt benadrukken.
50. Onderzoeksopdracht
 Onderzoek of er in je eigen buurt een collectief bestaat die de sociale identiteit van jullie wijk handhaaft. Schrijf hier een korte tekst over.